

Kavtysh O.P.
assistant professor NTUU «KPI»
Nochovna A.S.
student FMM, NTUU «KPI»

IMPROVING CASH FLOW MANAGEMENT TO IMPROVE ENTERPRISE EFFICIENCY

The article deals with current issues of cash management businesses. The main directions of improving cash flow management in terms of their planning and analysis were defined. Expediency of tools for scheduling and analysis in the management of cash flow was substantiated.

Keywords: cash flow, planning, billing calendar, prediction.

Лизунова Т.Г.
студентка ФММ, НТУУ «КПІ»
Смоляр Л.Г.
к.е.н., професор кафедри менеджменту ФММ, НТУУ «КПІ»

ЛІЗИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА КРЕДИТУВАННЯ БІЗНЕСУ

В статті досліджені лізингові операції як альтернатива кредитуванню при виборі шляхів фінансування підприємства. Зроблено аналіз активності бізнесу з укладання лізингових угод, їх кількості та вартості. Наведено структуру укладених лізингових угод за галузями національної економіки.

Ключові слова: кредитування, лізинг, фінансові ресурси.

Вступ. В сучасних ринкових умовах лізинг як інструмент залучення ресурсів підприємств набуває все більшого значення, а його частка на ринку стрімко зростає. Водночас в Україні лізинг ще не набув широкого поширення серед малого та середнього бізнесу [1].

Щодо наукових досліджень, то лізингу та лізинговим відносинам в науковій літературі приділяється належна увага, проте недостатньо висвітленими, на наш погляд, залишаються питання застосування лізингу як одного з джерел фінансування підприємств.

Постановка задачі. Мета статті – дослідити можливості і переваги застосування лізингу як одого з альтернативних методів фінансування підприємств; вивчити стан, головні проблеми та перспективи цього напрямку в Україні.

Результати дослідження. Лізинг є новим способом фінансування та активізації виробництва і збуту, що ґрунтується на збереженні права

власності на товар за орендодавцем. Лізинг можна розглядати також як різновид довгострокового кредиту, наданого в натуральній формі, який клієнт сплачує в розстрочку. Водночас використовуються змішані форми оплати (частину грошима, а частину – товарами і послугами) [2].

Основним законодавчим актом України, що регулює лізингові операції, є Закон України «Про фінансовий лізинг», який визначає фінансовий лізинг як вид цивільно-правових відносин, що виникають з договору лізингу, за яким лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі) [3].

Порівнюючи банківський кредит та фінансовий лізинг, суб'єкти господарювання частіше обирають кредити, порівнюючи процентні ставки, які пропонуються за цими послугами. Зазвичай, процентні ставки за лізингом є вищими за банківські відсотки. Проте порівняння місячних платежів є некоректним через те, що при кредитуванні банк пропонує одиничну послугу – надає кредит, а інші обов'язкові платежі та обслуговування придбаного об'єкта лягають на плечі позичальника. В той час як лізингова послуга – продукт комплексний. Таким чином, навіть при умові вищих відсотків за лізингом, в кінцевому підсумку витрати, пов'язані із отриманням кредиту, можуть бути набагато більшими. Усі приховані витрати (податки, страхування, техогляд тощо) при використанні лізингу розподіляються рівномірно на лізингові платежі, що зумовлює рівномірне навантаження на підприємство. Отже, саме комплексність такої послуги, як фінансовий лізинг, є його головною перевагою.

В розвинених країнах лівова частка угод з придбання техніки фінансується за рахунок лізингу. В Україні ці процеси тільки набирають обертів. Багато холдингів розуміють переваги лізингу: насамперед, вони полягають в швидкості прийняття рішення і вартості ресурсів. Лізингові компанії швидко приймають рішення, не вимагають додаткових застав, оцінюють фінансовий стан клієнта, перший платіж і строк сплати. Важливий другий момент – це валютне фінансування. На відміну від банків, лізингові компанії мають можливість надавати фінансування з прив'язкою до іноземної валюти вартістю від 10 % річних, що значно дешевше гривневих позик. Ще одна беззаперечна перевага – це сезонні виплати, які прив'язані до циклічності бізнесу [4]. Позитивним є також те, що при купівлі техніки в лізинговій компанії клієнти отримують вже зареєстровану, застраховану техніку, а також індивідуальний підхід на весь термін лізингу [5].

Структура розподілу вартості договорів фінансового лізингу за галузями економіки залишається незмінною протягом останніх років. Найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь (близько 60%), сільське господарство (14%), будівництво (8%), сфера

послуг (5%). На галузь машинобудування припадає мізерна частка договорів – лише 0,5 % [6] (рис. 1). Це вказує на критичну ситуацію у фінансуванні відтворення основного капіталу машинобудівних підприємств, зважаючи на значення машинобудівного комплексу в народному господарстві України та надзвичайно високий ступінь зношеності основних засобів вітчизняних підприємств (2000-2010 рр. ступінь зносу основних засобів зріс з 44 % до 75%) [7–10].

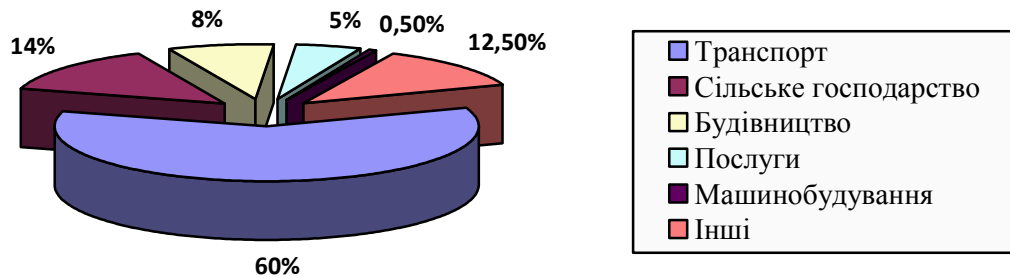

Рис. 1. Структура розподілу вартості договорів фінансового лізингу за галузями економіки

Придбання техніки на умовах лізингу набуває все більшої популярності порівняно з банківським кредитуванням. Так, в 2013 р. аграрії придбали 16 тис. одиниць техніки та обладнання на загальну суму майже 7 млрд грн, в т.ч. на умовах фінансового лізингу 203 одиниці на суму понад 86 млн грн [11].

Про збільшення популярності лізингу свідчать і макропоказники. Ринок лізингу в Україні продовжує своє зростання в післякризовий період, і за останні 5 років частка лізингу в капітальних інвестиціях в економіку України зросла з 1,5 % до 8 % [12]. Таке зростання зумовлене багатьма факторами, серед яких і розвиток самої послуги лізингу з сервісним наповненням, появою спільних лізингових програм від автовиробників і часткове обмеження доступу до кредитних ресурсів на ринку.

За даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» за 9 місяців 2012 р. укладено договорів лізингу, загальною вартістю близько 13 млрд грн, що на 53% вище аналогічного показника 2011 р.. При цьому, починаючи з 2009 р., спостерігається збільшення продажів лізингових послуг практично в 2 рази в порівнянні з попереднім періодом. Обсяги продажів лізингу по роках становили: у 2009 р. – 2,5 млрд грн (пік падіння в період кризи), у 2010 р. – 5 млрд грн, у 2011 р. – 11,3 млрд грн. Інформацію про кількість і вартість лізингових угод, укладених в 2012-2013 рр., наведено на рис. 2.

Передача в лізинг дорогоцінних об'єктів, таких як рухомі склади і сільськогосподарська техніка, зумовила збільшення у 2012 р. середньої вартості угоди практично в 1,5 рази – з 1,03 млн грн в 2011 р. до 1,5 млн

грн. Відповідно другим по частковому розподілу сегментів є сільськогосподарська техніка, яка займає 14 % ринку усіх об'єктів лізингу.

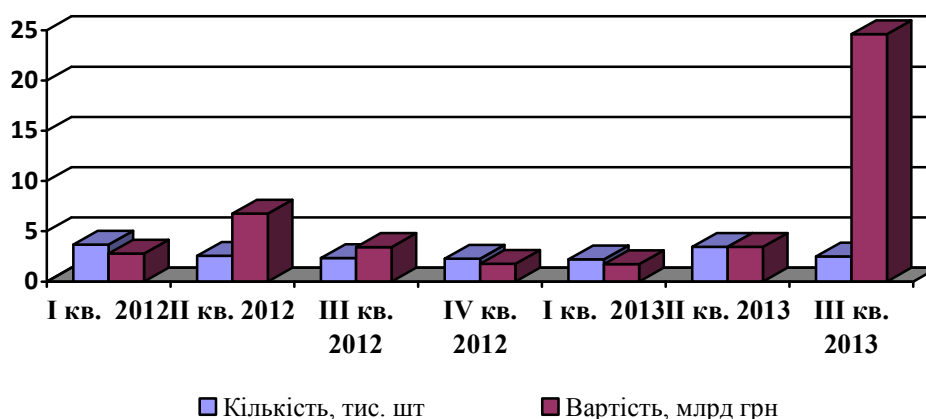

Рис. 2. Кількість і вартість нових лізингових угод
Джерело: Українське об'єднання лізингодавців

Про збільшення популярності лізингових договорів свідчать показники основних результатів дослідження діяльності лізингодавців, які представлені наступними даними:

- кількість укладених договорів фінансового лізингу в 3 кварталі 2013 р. збільшилася на 6,7 % (156 шт.) у порівнянні з аналогічним періодом минулого року і склала 2486 шт.;

- у вартісному вираженні, обсяг договорів, укладених за третій квартал 2013 р., збільшився у порівнянні з минулим роком майже на 617 % і склав 24605,6 млрд грн;

- вартість діючих договорів фінансового лізингу станом на кінець 3 кварталу 2013 р. збільшилася на 53,83 % (23,9 млрд грн) у порівнянні з кінцем 2 кварталу 2013 р. і становить 68,3 млрд грн;

- у порівнянні з кінцем аналогічного періоду минулого року зростання вартості діючих договорів складає 54,88 % або 24,2 млрд грн;

- у кількісному вираженні обсяг діючих договорів на кінець 3 кварталу 2013 р. становить 22313 угод, що на 2,94 % (638 угод) більше, ніж на кінець аналогічного періоду 2012 р.;

- на кінець звітної періоду у порівнянні з 2012 р. спостерігається значне збільшення питомої ваги договорів строком дії від 5 до 10 та зменшення часток угод, що уклалися на інший строк;

- серед діючих договорів фінансового лізингу на кінець 3 кварталу 2013 р. як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (72,09 %) сільськогосподарства (11,99 %), будівництва (2,29 %), при чому, питома вага договорів у галузі транспорту зросла більше ніж на 12 процентних пункти у порівнянні з кінцем 3 кварталу 2012 р.. Також, вперше питома вага договорів у галузі обувної промисловості досягла 5,68 %;

- вартісний розподіл діючих договорів фінансового лізингу на кінець періоду за видом обладнання виглядає наступним чином: найбільше в

лізингу знаходиться транспорту (78,29 %), а також сільськогосподарської техніки (10,9 %) та комп'ютерної техніки (1,65 %);

– основними джерелами фінансування лізингових операцій в поточному періоді були позичкові кошти, в тому числі банківські кредити (84,18 %), при цьому їх питома вага майже не змінилася у порівнянні з минулим роком [13].

Отже, основними проблемами, що стримують використання лізингу підприємствами України, є:

– недосконалість чинної нормативно-правової бази (відсутність чіткого розмежування понять оперативного та фінансового лізингу, обмеженість переліку об'єктів, які можуть бути предметом лізингу тощо);

– відносна недоступність лізингових послуг (відсутність довгострокового кредитування і високий позиковий відсоток перешкоджають залученню вітчизняних банків до фінансування лізингових проектів),

– відсутність податкових пільг для суб'єктів лізингу;

– недостатній розвиток інфраструктури ринку лізингу (невелика кількість професійних суб'єктів лізингодавців на ринку).

Для усунення вказаних проблем необхідно здійснити такі заходи:

– створити пільгові умови для учасників лізингової угоди з фінансування інноваційних інвестицій підприємств (необхідно закріпити на законодавчому рівні прискорену амортизацію для об'єктів лізингу, встановити податкові пільги лізингодавцям з податку на прибуток з довгострокових лізингових послуг під інноваційні проекти підприємств);

– спростити процедури проведення міжнародних лізингових операцій для вільного доступу українських підприємств до закордонних ринків збуту інноваційної продукції;

– знизити митні збори і податки на товари, що ввозяться на територію України і що є об'єктом міжнародного фінансового лізингу;

– усунути суперечності та неоднозначності у нормативно-правових актах, усунути законодавчу нестабільність;

– гармонізувати бухгалтерський облік операцій лізингу відповідно до міжнародних стандартів;

– розвивати інфраструктуру ринку лізингу;

– стимулювати комерційні банки надавати кредити лізинговим компаніям, що укладають довгострокові договори під інноваційні проекти підприємств.

Висновки. В цілому фінансовий ринок все стрімкіше переходить від рівня простого надання послуги на рівень надання даної послуги з повним сервісом. І кожна фінансова структура прагне надати своєму клієнтові максимальний комплекс сервісних послуг. Тут кредит і лізинг – дві принципово різні послуги. Якщо у кредиті клієнт отримує гроші, то лізинг – це комплексна послуга, при якій клієнт отримує повноцінний супровід лізингової компанії – як юридичний, так і фінансовий. Клієнт також

отримує масу додаткових послуг. Це і сервісне обслуговування, і страхування об'єкта лізингу, і пошук фінансування, і подальший супровід всього договору лізингу в цілому.

В сучасних ринкових умовах лізинг як інструмент залучення ресурсів підприємств набуває все більшого значення, а його частка на ринку стрімко зростає. Водночас в Україні лізинг ще не набув широкого поширення серед малого та середнього бізнесу, тому ми пропонуємо вжити наступних заходів:

1) необхідно направити зусилля на спрощення процедур і збільшення швидкості отримання техніки в користування. Наприклад, формування принципу «єдиного вікна», при якому клієнт буде оформляти всі заявки, договори і отримувати техніку безпосередньо у дилера.

2) зробити акцент на розвитку ринку фінансового лізингу для фізичних осіб, а також на оперативний лізинг, в тому числі і коротко- та середньострокову оренду автомобілів для сегмента малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Говорушко Т. А. Розвиток альтернативних джерел фінансового забезпечення малих виробничих підприємств. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua>

2. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 1 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – С. 428.

3. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. №723/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

4. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>

5. Золотарьова Л. З кожним роком рівень інформованості споживачів про послугу лізингу в сільськогосподарському сегменті зростає. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.uul.com.ua>

6. Статистичний бюлетень НБУ (Архів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

7. Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) за 2001-2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Товарна структура зовнішньої торгівлі за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

9. Вартість основних засобів у 2000–2010 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

10. Павлушин А. Лізинг в агросегменті. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.uul.com.ua>

11. Департамент інженерно-технічного забезпечення і сільськогосподарського машинобудування Міністерства аграрної політики і продовольства. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>

12. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

¹³. Підсумки діяльності лізингодавців за 3 квартал 2013 року. Українське об'єднання лізингодавців. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.uul.com.ua>

Лизунова Т.Г.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

Смоляр Л.Г.

к.э.н., профессор кафедры менеджмента ФММ, НТУУ «КПІ»

ЛИЗИНГОВЫЕ ОПЕРАЦИИ КАК АЛЬТЕРНАТИВА КРЕДИТОВАНИЯ БИЗНЕСА

В современных условиях полный спектр привлечения финансовых ресурсов для функционирования предприятия состоит из многих направлений. В развитых странах львиная доля соглашений по приобретению техники финансируется за счет лизинга. В Украине эти процессы только набирают оборотов. В статье исследованы лизинговые операции как альтернатива кредитованию при выборе источников финансирования предприятия. Сделан анализ активности бизнеса по заключению лизинговых соглашений, их количества и стоимости. Приведена структура заключенных лизинговых соглашений по отраслям национальной экономики. В современных рыночных условиях лизинг как инструмент привлечения ресурсов предприятий приобретает все большее значение, а его часть на рынке стремительно растет. В то же время в Украине лизинг еще не получил широкого распространения среди малого и среднего бизнеса, поэтому в статье предложены некоторые мероприятия по развитию лизинговых отношений.

Ключевые слова: кредитование, лизинг, финансовые ресурсы.

Lizunova T.G.

student of FMM, NTUU «KPI»

Smolyar L.G.

PhD of Economic sciences, professor of FMM, NTUU «KPI»

LEASINGS OPERATIONS AS ALTERNATIVE OF CREDITING OF BUSINESS

In modern terms the complete spectrum of bringing in of financial resources for functioning of enterprises consists of many directions. In the developed countries the lion's share of agreements on acquisition of technique is financed due to leasing. In Ukraine these processes collect turns only. In the article investigational leasings operations as alternative crediting at the choice of ways of financing of enterprise. The analysis of business activity is done on the conclusion of leasings agreements, their amount and cost. The structure of the celled leasings agreements is resulted for to industries of national economy. In modern market conditions, leasing as instrument of bringing in of resources of enterprises acquires an all greater value, and its part at the market grows swiftly. At the same time in Ukraine, leasing did not yet get wide distribution among small and middle business, that is why in the article some measures are offered on development of leasings relations.

Keywords: crediting, leasing, financial resources.

Клименко О.В.

канд. фіз.-мат. наук, доц. НТУУ «КПІ»

Брезіцька А.М.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У статті проведено дослідження сутності, завдань, методів економіко-математичного моделювання, визначеного впливу на прийняття управлінських рішень в фінансовій діяльності підприємства та запропоновані варіанти вдосконалення методів економіко-математичного моделювання в системі управління підприємством.

Ключові слова: модель, моделювання, економіко-математичне моделювання, метод моделювання, управління фінансовою діяльністю.

Вступ. Економіка як наука про об'єктивні причини розвитку суспільства ще з ранніх часів у своїй діяльності користувалася різноманітними кількісними характеристиками, і тому вона акумулювала в собі велике число математичних методів. Сьогодні в економічній науці на перший план ставиться математична модель як дієвий інструмент дослідження та прогнозування розвитку економічних процесів і явищ [1]. Одними з найбільш розповсюджених методів стратегічного аналізу, планування та управління діяльністю підприємства являються економіко-математичні методи. Актуальність та перспективність економіко-математичних методів в дослідженні та прогнозуванні економічних процесів не викликає сумнівів. Їх використання є важливим напрямком удосконалення економічного аналізу, який підвищує ефективність діяльності підприємства та їхніх підрозділів. В сучасній економічній практиці економіко-математичні методи досягли суттєвого поширення, викликаного високим рівнем розвитку виробництва, зростанням темпів науково-технічного прогресу та розвитку інформаційних технологій. Значний внесок у розвиток практичного застосування економіко-математичного моделювання в економіці, фінансах зробили вчені, такі як: Б. Буркінський, В. Вітлінський, Б. Грабовецький, В. Здрок, Н. Лепа, В. Осипов, С. Прокопов, Є. Слуцький, М. І. Туган-Барановський та інші.

Постановка завдання. Мета статті – висвітлення сутності, завдань, методів економіко-математичного моделювання та його ролі в системі управління фінансовою діяльністю підприємства.